

09.10.2019

Ärende/13

§ 306

Den av ledamoten Mari Holopainen väckta motionen om aktivering för seniorer i hemvård

HEL 2019-002610 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade den av ledamoten Mari Holopainen väckta motionen som slutbehandlad.

Dessutom godkände stadsfullmäktige följande hemställningskläm:

Det utreds vilka möjligheter som finns att öka de äldres delaktighet i servicecentralernas verksamhet, underlätta deras rörlighet och få dem att uträtta ärenden självständigt med hjälp av en flexibel färdtjänst, exempelvis små bussar. (Mari Holopainen)

Behandling

Ledamoten Mari Holopainen understödd av ledamoten Björn Månsson föreslog följande hemställningskläm:

Det utreds vilka möjligheter som finns att öka de äldres delaktighet i servicecentralernas verksamhet, underlätta deras rörlighet och få dem att uträtta ärenden självständigt med hjälp av en flexibel färdtjänst, exempelvis små bussar.

Stadsfullmäktige godkände först stadsstyrelsens förslag enhälligt.

7 omröstningen

Ledamoten Mari Holopainens förslag till hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Det utreds vilka möjligheter som finns att öka de äldres delaktighet i servicecentralernas verksamhet, underlätta deras rörlighet och få dem att uträtta ärenden självständigt med hjälp av en flexibel färdtjänst, exempelvis små bussar.

NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 69

Amos Ahola, Outi Alanen, Maija Anttila, Katju Aro, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Fatim Diarra, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Mia Haglund, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Joel

Harkimo, Kaisa Hernberg, Perttu Hillman, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Abdirahim Husu Hussein, Nuutti Hyttinen, Runa Ismark, Ville Jalovaara, Kati Juva, Atte Kaleva, Mikko Kiesiläinen, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Tuomo Luoma, Petra Malin, Elina Moisio, Björn Månsson, Jarmo Nieminen, Jussi Niinistö, Dani Niskanen, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Sara Paavolainen, Matti Parpala, Amanda Pasanen, Terhi Peltokorpi, Sirpa Puhakka, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Satu Silvo, Anni Sinnemäki, Juhani Strandén, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Lilja Tamminen, Sampo Terho, Pilvi Torsti, Thomas Wallgren, Jani Valpio, Reetta Vanhanen, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Maarit Vierunen, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Nej-röster: 1

Otto Meri

Blanka: 11

Sirpa Asko-Seljavaara, Joonas Haavisto, Terhi Koulumies, Matias Pajula, Risto Rautava, Laura Rissanen, Heidi Ruhala, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Ulla-Marja Urho, Juhana Vartiainen

Frånvarande: 4

Pentti Arajärvi, Wille Rydman, Suldaan Said Ahmed, Mirita Saxberg

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Mari Holopainens förslag till hemställingskläm.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite
- 2 Lausunto 28.5.2019, Vanhusneuvosto

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Mari Holopainen och 20 andra ledamöter föreslår i sin motion att dagverksamheten för seniorer i hemvård och färdtjänsterna i samband med verksamheten ska ökas.

Stadsstyrelsen hänvisar till utlåtandena och konstaterar att motionen syftar till Danmarks hemvårdsmodell som bygger på att klienter färdas på kommunens bekostnad till dagverksamhetsställen för att äta och tvätta sig och för rekreation. Den danska hemvårdsmodellen avviker som utgångspunkt från hemvården i Helsingfors. Helsingfors hemvårdstjänst baserar sig på att tjänsterna tas hem till klienterna i första hand.

Stöd för rörlighet med stöd av socialvårdslagen

År 2018 beviljades sammanlagt 1 971 855 euro till 2 864 klienter i stöd för rörlighet som avses i socialvårdslagen (1301/2014) och som är främst avsedd för Helsingforsseniorer. Färdtjänst i enlighet med socialvårdslagen kan beviljas till en person som har begränsningar i sin rörlighet och som inte har ekonomiska möjligheter att på egen hand ordna sin rörlighet på andra sätt. Enligt behov beviljas högst sex enkelresor i månaden. Färdtjänsten är en anslagsbunden förmån och beror på prövning.

Dagverksamheten i Helsingfors

År 2018 var antalet klienter i dagverksamheten för äldre sammanlagt 1 774 i Helsingfors. Antalet klienter har stannat på föregående års nivå. Dagverksamheten som stadens egen verksamhet omfattade sammanlagt 268 klientplatser och därutöver är det möjligt för klienterna att få dagverksamhetstjänster med servicesedel. Färdtjänsten ingår i regel i dagverksamheten. En del av klienterna kommer till dagverksamheten med sin egen transport. Hemvårdspersonalen hjälper klienterna att förbereda sig för att ta sig till dagverksamheten och tar emot dem när de kommer hem efter dagverksamheten.

Den nuvarande dagverksamheten är i första hand avsedd för att stödja hemmaboendet för minnessjuka och för att stödja närståendevårdare i servicehelheten för närståendevård. Ungefär var sjätte klient i den regelbundna hemvården deltog i dagverksamheten år 2018. Under de senaste åren har medianväntetiden till dagverksamheten varierat mellan 50 och 60 dygn varje månad. Kostnaderna för dagverksamheten år 2018 är följande:

Dagverksamhet 2018	verksamhetsbokslut (euro)	färdtjänstens andel av bokslutet (euro)	vårdagens pris (euro)
Egen verksamhet	8 831 316	1 503 137	138,1

Köpta tjänster	654 347		
Servicesedel	884 803		
Köpta tjänster och servicesedel sammanlagt	1 539 150	303 825	77,8

Tabell 2. Dagverksamhetens kostnader 2018. Källa: Social- och hälsovårdssektorn.

Servicecentraler för Helsingforsseniorer

I Helsingfors finns 15 servicecentraler i olika delar av staden. Servicecentralerna är tillgängliga mötesplatser som stöder hemmaboendet, främjar välbefinnandet och lindrar erfarenheterna av ensamhet. På en servicecentral kan man delta i stödverksamhet i grupp (gruppledarna är professionella inom socialvården), kamratstödsgruppverksamhet, hobbyverksamhet, olika tillställningar och utflykter eller hjälpa som frivillig. Den livliga frivilligverksamheten möjliggör för sin del att funktionerna och tjänsterna är mångformiga och omfattande. Dessutom erbjuder servicecentralerna servicehandledning och -rådgivning från en socialhandledare och det är möjligt att äta lunch där.

Servicecentralernas verksamhet är avsedd för pensionärer och arbetslösa. Verksamheten och tjänsterna är i huvudsak avgiftsfria och tillgängliga med servicecentralskortet. Servicecentralernas klienter registreras inte i något klientuppgiftssystem. Alla kan söka sig till verksamheten enligt sina egna intressen och tidtabeller. Servicecentralernas verksamhet har ordnats på ett sätt som förutsätter egen aktivitet av klienterna. År 2019 uppgår servicecentralsverksamhetens budget till 7 195 191 euro.

Servicecentralernas användningsgångar för de 3 största verksamhetsformerna	år 2018
Hobbyverksamhet	56 710
Gymnastik och motion	54 375
Verksamhet med program och utflykter	33 152

Tabell 3. Servicecentralernas tre största verksamhetsformer, användningsgångar 2018. Källa: Social- och hälsovårdssektorn.

En del av klienterna i hemvården använder också i nuläget servicecentralernas tjänster. Någon färdtjänst har inte ordnats för servicecentralernas verksamhet. Servicecentralerna är belägna vid HRT:s servicelin-

jer, men servicelinjerna lämpar sig inte för en stor del av hemvårdsklienterna.

Färdtjänsten i enlighet med socialvårdslagen är för många mindre bemädlade ett viktigt sätt att komma ut och röra sig utanför sitt eget hem. Vikt fästs vid färdtjänstens tillräcklighet och inkomstgränserna.

Nya sätt att genomföra möjligheter till rekreation för hemvårdsklienter

Nya sätt att genomföra rekreativsmöjligheter för hemvårdsklienter har testats på flera servicecentraler och modellerna för hur tjänsterna förverkligas varierar på lokal nivå. Meningen är att erbjuda servicecentralens tjänster också för hemvårdsklienter. Den verksamhet som erbjuds kan innebära deltagande i understödd dagverksamhet eller i ett evenemang på servicecentralen med lunch på egen bekostnad.

Hemvårdsklienterna har kommit till verksamheten på servicecentralen på egen hand, till fots med ledsagare, med hjälp av understöd för rörlighet med stöd av socialvårdslagen eller med taxi på egen bekostnad. I vissa fall har anställda i hemvårdsteam transporterat klienter till servicecentralen med hemvårdsteamets bilar.

Tjänsten har erbjudits många olika klientgrupper. Klientgrupper som är intresserade av servicecentralernas verksamhet har varit klienter som då och då behöver tjänster och klienter som får hemvårdens stödtjänster. Servicecentralernas rekreativsverksamhet har bjudits också till de hemvårdsklienter som behöver många tjänster. Det har varit svårare att hitta lämpliga tjänster för dem och mer utmanande att motivera dem. Servicecentralerna utvecklar verksamhet som genomförs med hjälp av en distansförbindelse. Denna passar också för de klienter som har det svårt att komma ut från sitt eget hem.

Klienterna behöver vanligen uppmuntring i många omgångar och eventuellt ledsagning till servicecentralen innan de förbinder sig till servicecentralens verksamhet. När verksamheten inleddes antogs det att klienternas hemvårdsbehov skulle minska. Detta har hänt bara vid några tillfällen. Rekreativsverksamheten är en del av servicehelheten som består av bl.a. vård och omsorg, men rekreativsverksamheten tillgodoser inte andra servicebehov. Rekreativsverksamheten upprätthåller för sin del hemvårdsklienternas funktionsförmåga och kan minska ensamhetskänslor.

En enkelresa med den färdtjänst som hör till social- och hälsovårdssektorns stödtjänster kostar i genomsnitt ca 40,60 euro på basis av uppgifter i början av 2019. Priset på färdtjänsten varierar till följd av många olika faktorer. Om alla klienter som får regelbunden hemvård erbjuds

en rekreationsfärd eller tio rekreationsfärder till exempel till en service-central, blir kostnadskalkylen för ett år följande:

Rekreationsfärd för hemvårdens klienter, 1 färd eller 10 färder/år	1 färd	10 färder
Enkelresa 40,60 euro år 2019	81,2	812
Hemvårdsklienter i genomsnitt i månaden 6 800	552 160	5 521 600

Tabell 1. Kostnadskalkyl för hemvårdens rekreationsfärder för ett år.

Rekreativ verksamhet hem till klienterna

Alla klienter i hemvården vill inte delta i dagverksamheten eller ta sig till servicecentraler. En del av klienterna orkar inte delta i evenemang utanför hemmet.

Antalet klienter i den regelbundna hemvården uppgick i mars 2019 till 6 800, av vilka 800, dvs. ca 12 procent, också var klienter för hemvårdens distansbesök. Orsaken till distansbesöken i mars var ungefär i vart tredje fall måltidstjänster, vilket för en del av klienterna innebär att de deltar i måltidsgrupper. Måltidsgrupperna är grupper i vilka klienten äter sin måltid hemma hos sig och umgås med hjälp av en distanskontakt med andra som äter vid samma tidpunkt. Servicecentralen Helsingfors vårdare förvaltar förbindelsen men medlemmarna i grupperna umgås med varandra. Cirka fem procent fick dessutom gymnastiktjänster som ordnas av mångsidiga servicecentraler och gruppfunktioner med hjälp av en distanskontakt. Rekreationsmöjligheterna med hjälp av en distanskontakt är obegränsade. Försök inleds och avslutas flexibelt hela tiden. Utvidgning av rekreationsverksamheten med hjälp av en distansförbindelse kräver också avsevärda tilläggsresurser.

Grannkretsverksamheten är aktiverande gruppverksamhet som är riktad till alla åldrar och förverkligas på de äldsta deltagarnas villkor. Vilken helsingforsare som helst kan bilda en grannkrets. Verksamheten behöver en lokal och en eller två frivilliga handledare per grupp och en kontakthanterare hos staden eller i den tredje sektorn. Servicecentralernas personal deltar i grannkretsarnas verksamhet och hjälper speciellt i att få i gång verksamheten.

Utveckling av rekreationsverksamheten i fortsättningen

I Helsingfors stadsstrategi har främjandet av helsingforsarnas välbefinnande och hälsa och minskandet av skillnaderna i invånarnas hälsa och välbefinnande lyfts fram på ett centralt sätt. Helsingfors satsar kraf-

09.10.2019

Ärende/13

tigt på att öka rörligheten hos invånare i alla åldrar under åren 2018–2021. Målet främjas med stadens program för främjande av välbefinnande och hälsa (s.k. hyte) och motions- och rörlighetsprogram. Också seniorer lockas att aktivt delta i motions- och kulturfunktioner. Tjänster riktas i synnerhet till målgrupper som behöver särskilt stöd. I stadens seniorprogram samlas olika åtgärder ihop.

Att hemvårdsklienternas verksamhetsförmåga stöds och aktiveras bland annat med hjälp av ett motionsavtal och rekreativ verksamhet är viktiga delar av klientplanen. Man strävar att hitta meningsfullt program för alla hemvårdsklienter individuellt enligt klienternas egna behov och intressen. Även anhöriga och närstående uppmuntras att delta i hemvårdens rekreativ verksamhet.

Social- och hälsovårdsnämnden anser att det är viktigt att sektorn i samråd med de övriga sektorerna utvecklar funktioner för att öka aktivitet och möjligheter att delta för de hemvårdsklienter som lider av ensamhet och isolering.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Behandling av andra motioner som gäller tjänster för äldre

Stadsstyrelsen föreslår att den av Vänsterförbundets fullmäktige-grupp väckta grupp-motionen om äldreomsorgen (HEL 2019-002037) föreläggs stadsfullmäktige i enlighet med 30 kap. 12 § i förvaltningsstadgan. Stadsstyrelsen svarar på den av ledamoten Terhi Koulumies och tre andra väckta motionen om säkrande av kvaliteten hos tjänsterna för äldre (HEL 2019-001431) i enlighet med 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan.

Stadsfullmäktige har 28.11.2018 (§ 384) behandlat den av Sannfinländarnas fullmäktige-grupp väckta grupp-motionen om utredning av nuläget och framtida behov i äldreomsorgen (HEL 2018-004931). Jämfört med stadsstyrelsens dåvarande svar har uppdaterade uppgifter utnyttjats i de motionssvar om äldreomsorg som behandlas nu.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

09.10.2019

Ärende/13

2

Lausunto 28.5.2019, Vanhusneuvosto

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsfullmäktige 25.09.2019 § 289

HEL 2019-002610 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 584

HEL 2019-002610 T 00 00 03

Påttös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mari Holopaisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

26.08.2019 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.05.2019 § 103

HEL 2019-002610 T 00 00 03

Esitys

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Mari Holopaisen ym. valtuustoaloitteesta koskien kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivointia:

"Aloitteessa viitataan Tanskan kotihoidon malliin, jossa kotihoidon asiakkaita kuljetetaan kunnan kustannuksella päivätoimintapaikkoihin syömään, peseytymään ja virkistäytymään. Tanskalainen kotihoidon malli on lähtökohtaisesti erilainen kuin Helsingin kotihoito. Helsingin kotihoidon palvelu perustuu siihen, että palvelut tuodaan ensisijaisesti kotiin.

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki

Pääosin ikääntyneille helsinkiläisille tarkoitettua sosiaalihuoltolain mukaista liikkumisen tukea myönnettiin yhteensä 1 971 855 eurolla 2 864 asiakkaalle vuonna 2018. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu voidaan myöntää henkilöille, joilla on toimintakyvyn rajoitteita liikkumisessaan ja joilla itsellään ei ole taloudellisia mahdollisuuksia järjestää muutoin liikkumistaan. Tarpeen mukaan myönnetään enintään kuusi (6) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Kuljetuspalvelu on määrärahasidonnainen ja harkinnanvarainen etuus.

Päivätoiminta Helsingissä

Helsingissä oli ikääntyneiden päivätoiminnan asiakkaita yhteensä 1 774 vuonna 2018. Asiakasmäärä on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Päivätoimintaa oli kaupungin omana toimintana yhteensä 268 asiakaspaikkaa, minkä lisäksi asiakkaalla on mahdollisuus saada päivätoimintapalvelua palvelusetelillä. Päivätoimintaan sisältyy pääsääntöisesti kuljetus. Osa asiakkaista tulee päivätoimintaan omalla kuljetuksella. Kotihoidon henkilökunta auttaa asiakkaita lähtemään päivätoimintaan ja on vastassa päivätoiminnan päätyttyä.

Nykyinen päivätoiminta on ensisijaisesti tarkoitettu muistisairaiden kotona asumisen tukemiseen ja omaishoidon palvelukokonaisuuteen omaishoitajien tueksi. Noin joka kuudes säännöllisen kotihoidon asiakas sai päivätoimintaa vuoden 2018 aikana. Viime vuosina mediaaniodotusaika päivätoimintaan on vaihdellut kuukausittain 50–60 vuorokauden välillä. Päivätoiminnan kustannukset vuodelta 2018 selviävät alla olevasta taulukosta.

09.10.2019

Päivätoiminta 2018	josta kuljetuksen osuus TTP (euro) (euro)		hoitopäivän hinta (euro)
Oma toiminta	8 831 316	1 503 137	138,1
Ostopalvelu	654 347		
Palveluseteli	884 803		
yht. ostot ja palveluseteli	1 539 150	303 825	77,8

Taulukko 2. Päivätoiminnan kustannukset 2018. SOTE

Palvelukeskukset ikääntyneille helsinkiläisille

Helsingissä toimii 15 palvelukeskusta eri puolilla kaupunkia. Palvelukeskukset ovat avoimia kohtaamispaikkoja, jotka tukevat kotona asuamista, edistävät hyvinvointia ja lievittävät yksinäisyyden kokemuksia. Palvelukeskuksessa voi osallistua tuettuun ryhmätoimintaan (sosiaalihuollon ammattilaisten vetämät ryhmät), vertaistuelliseen ryhmätoimintaan, harrastustoimintaan, erilaisiin tilaisuuksiin tai retkille tai toimia vapaaehtoisena. Vireä vapaaehtoistoiminta mahdollistaa osaltaan toimintojen ja palveluiden monimuotoisuuden ja laajuuden. Lisäksi palvelukeskuksista saa sosiaaliohjaajan palveluohjausta ja -neuvontaa ja niissä voi syödä lounaan.

Palvelukeskusten toiminta on tarkoitettu eläkeläisille ja työttömille. Toiminta ja palvelut ovat pääosin maksuttomia ja ovat käytettävissä palvelukeskuskortin avulla. Palvelukeskuksien asiakkaita ei rekisteröidä mihinkään asiakastietojärjestelmään, ja kukin voi hakeutua toimintaan oman kiinnostuksensa ja aikataulunsa mukaan. Palvelukeskuksissa toiminta on järjestetty tavalla, joka edellyttää asiakkaita omatoimisuutta. Palvelukeskustoiminnan budjetti oli 7 195 191 euroa vuonna 2019.

Palvelukeskuksien käyttökerrat 3. suurinta toimintamuotoa	2018
Harrastetoiminta	56 710
Liikunta	54 375
Ohjelmallinen toiminta ja retket	33 152

Taulukko 3. Palvelukeskuksen kolme suurinta toimintamuotoa, käyttökerrat. 2018. Lähde SOTE.

Osa kotihoidon asiakkaista käyttää tälläkin hetkellä palvelukeskuksen palveluja. Palvelukeskusten toimintaan ei ole järjestettyä kuljetusta. Palvelukeskukset ovat HSL:n palvelulinjojen reiteillä, mutta palvelulinjat eivät sovellu suurelle osalle kotihoidon asiakkaista.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetustuki on monelle vähävaraiselle tärkeä keino päästä liikkumaan kodistaan. Tämän palvelun riittävyyteen ja tulorajoihin kiinnitetään huomiota.

Uusia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen

Uudenlaisia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen on kokeiltu useissa palvelukeskuksissa ja toteutuksen mallit vaihtelevat paikallisesti. Tarkoituksena on ollut tuoda palvelukeskuksen palveluja myös kotihoidon asiakkaille. Tarjottu toiminta vaihtelee: se voi olla osallistumista tuettuun päivätoimintaryhmään tai osallistuminen johonkin palvelukeskuksen tapahtumaan ja omakustanteinen lounas.

Kotihoidon asiakkaat ovat tulleet palvelukeskuksen toimintaan omatoimisesti, saatettuna kävellen, sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen avulla tai maksamalla itse taksikyydin. Joissain tapauksissa kotihoidon tiimien työntekijät ovat kuljettaneet tiimin autoilla asiakkaita palvelukeskukseen.

Palvelua on tarjottu useille eri asiakasryhmille. Palvelukeskusten toiminnasta kiinnostuneet asiakasryhmät ovat olleet satunnaisesti palveluja tarvitsevat ja kotihoidon tukipalveluja saavat asiakkaat. Palvelukeskusten virkistystoimintaa on tarjottu myös paljon palvelua tarvitseville kotihoidon asiakkaille. Heille on ollut vaikeampi löytää sopivia palveluja ja heidän motivointinsa on ollut haasteellisempaa. Palvelukeskusten toiminnassa panostetaan etäyhteyden avulla tapahtuvaan toimintaan, ja tämä sopii myös asiakkaille, joiden on hankala liikkua kotoaan.

Asiakkaat tarvitsevat yleensä useamman motivoituneen ja mahdollisesti saattamisen palvelukeskukseen, jotta he sitoutuvat palvelukeskustoimintaan. Toimintaa aloittaessa arveltiin, että asiakkaiden kotihoidon tarve vähentyisi. Näin on käynyt aivan satunnaisesti. Virkistystoiminta on osa palvelukokonaisuutta, joka koostuu mm. hoidosta ja hoiavasta, mutta virkistystoiminta ei korvaa muun palvelun tarvetta. Virkistystoiminta osaltaan ylläpitää kotihoidon asiakkaiden toimintakykyä ja saattaa vähentää yksinäisyyden tunteita.

Sosiaali- ja terveystoimialan tukipalveluihin kuuluvan kuljetuspalvelun yhdensuuntaisen kuljetuksen keskihinta tänä vuonna alkuvuoden tietojen perusteella on noin 40,60 euroa. Kuljetusten kustannukset vaihtelevat monien eri tekijöiden seurauksena. Mikäli kaikille säännöllisen kotihoidon asiakkaille tarjottaisiin yksi tai kymmenen virkistysmatkaa esimerkiksi palvelukeskukseen, kustannusarvio yhdelle vuodelle olisi seuraava:

09.10.2019

Virkistysmatka kotihoidon asiakkaille 1 tai 10 matkaa / vuosi	1 virkistysmatka	10 virkistysmatkaa
Vuonna 2019 yhdensuuntainen matka 40,6 e	81,2	812
Kotihoidon asiakkaat ka / kk 6 800	552 160	5 521 600

Taulukko 1. Kustannusarvio kotihoidon virkistyskuljetuksiin yhdelle vuodelle.

Virkistystoimintaa kotiin

Kaikki kotihoidon asiakkaat eivät halua lähteä päivätoimintaan tai palvelukeskuksiin. Osa asiakkaista ei jaksaa osallistua kodin ulkopuolisiin tapahtumiin.

Säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli maaliskuussa 6 800, joista 800 eli noin 12 prosenttia oli myös kotihoidon etäkäyntien asiakkaana. Maaliskuun etäkäyntien syynä oli noin joka kolmannessa tapauksessa ruokailu, mikä osalla asiakkaista tarkoittaa osallistumista ruokaryhmään. Ruokaryhmät ovat ryhmiä, joissa asiakas syö kotonaan omaa ateriaansa ja seurustelee etäkontaktin avulla samaan aikaan ruokailevien kanssa. Palvelukeskus Helsingin hoitaja hallinnoi yhteyttä, mutta ryhmien jäsenet seurustelevat keskenään. Noin viisi prosenttia sai myös monipuolisten palvelukeskusten järjestämää jumppaa ja ryhmätoimintoja etäkontaktin avulla. Etäkontaktin avulla virkistysmahdollisuudet ovat rajattomat, ja kokeiluja aloitetaan ja lopetetaan joustavasti koko ajan. Myös etäyhteyden avulla toteutetun virkistystoiminnan laajentaminen merkittävästi vaatii lisäresursointia.

Naapuruuspiiritoiminta on aktivoivaa, kaikenikäisille suunnattua ryhmätoimintaa, joka toteutuu iäkkäimpien osallistujien ehdoilla. Naapuruspiiriin voi perustaa kuka tahansa helsinkiläinen. Toiminta tarvitsee tilan ja yhdestä kahteen vapaaehtoista ohjaajaa ryhmää kohti sekä yhteystyöntekijän, joka on kaupungin tai kolmannen sektorin työntekijä. Palvelukeskusten henkilökunta osallistuu ja antaa apuaan naapuruuspiiriin toimintaan erityisesti toiminnan käynnistämisyhteistyössä.

Virkistystoiminnan kehittäminen jatkossa

Helsingin strategiana on helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen. Helsinki panostaa vahvasti kaiken ikäisten liikkumisen lisäämiseen vuosina 2018–2021. Tavoitetta edistävät Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) -ohjelma ja liikkumisohjelma. Myös ikäihmisiä houkutellaan aktiivisesti liikkeelle, niin liikunnan kuin kulttuurinkin pariin. Palveluja kohdennetaan lisäksi erityistä tukea tarvitseville kohderyhmil-

09.10.2019

Ärende/13

le. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (Stadin ikäohjelma) kokoa osaltaan eri toimenpiteitä.

Kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn tukeminen ja aktivointi muun muassa liikkumissopimuksen avulla sekä virkistystoiminta ovat tärkeitä osia asiakkaan asiakassuunnitelmassa. Jokaiselle kotihoidon asiakkaalle pyritään löytämään mielekästä ohjelmaa yksilöllisesti omien tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaan.

Omaisten ja läheisten rooli on tärkeä ja heitä kannustetaan kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaan mukaan. Tarvitaan uusia omaisia tukivia muotoja, jotta asiakkaiden virkistysmahdollisuuden lisääntyvät.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut kehittävät monella taholla ja erilaisilla tavoilla tuotettua kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaa ja aktivointia. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on sekä inhimillisiä hyötyjä että mitä ilmeisemmin vaikeammin todennettavia positiivisia kustannusvaikutuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että toimialalla kehitetään, yhteistyössä muiden toimialojen kanssa, toimintoja yksinäisyydestä ja eristäytyneisyydestä kärsivien kotihoidon asiakkaiden aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Kotihoidon asiakkaiden aktivointi ja sosiaalisen virkistymisen mahdollisuudet ovat tärkeitä olemassa olevan toimintakyvyn tukemisen ja kuntoutumisen näkökulmasta. Virkistystoiminnalla on asiakkaalle positiivisia vaikutuksia erityisesti, kun se on yksilöllisesti suunniteltua. Eri henkilöt kaipaavat erilaista toimintaa: osa haluaa virkistyä kotonaan, osa taas kaipaa sosiaalisia kontakteja kodin ulkopuolelta. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on positiivisia terveysvaikutuksia."

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Sandra Hagman: Tehdään virkistystoiminnan kehittämistä koskevan kappaleen loppuun seuraava lisäys: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että toimialalla kehitetään, yhteistyössä muiden toimialojen kanssa, toimintoja yksinäisyydestä ja eristäytyneisyydestä kärsivien kotihoidon asiakkaiden aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi."

09.10.2019

Ärende/13

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Kati Juva: Tehdään ikääntyneille helsinkiläisille tarkoitettuja palvelukeskuksia koskevan kappaleen loppuun seuraava lisäys: "Sosiaalihoitolaian mukainen kuljetustuki on monelle vähävaraiselle tärkeä keino päästä liikkumaan kodistaan. Tämän palvelun riittävyyteen ja tulorajoihin kiinnitetään huomiota."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle hyväksytyjen vastaehdotusten mukaisesti muutetun lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja, puhelin: 310 52482
seija.meripaasi(a)hel.fi